

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Date: 15.10.2014

Our reference: 14/06397
Your reference: 14/3683

Executive officer: Anne M. Møgster
67 23 59 66, Anne-M.Mogster@hioa.no

Evaluering av kvoteordningen - høring

Vi viser til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 07.07.2014. HiOA gir med dette tilbakemelding på evalueringsrapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger, og våre vurderinger av problemstillingene som går fram av høringsbrevets punkter 1.1. og 1.2.

Evalueringsrapporten

Evalueringsrapporten drøfter kvoteordningens betydning for utvikling og for internasjonalisering av høyere utdanning, sett blant annet ut fra relevans og effektivitet på de to områdene, og peker på en del svakheter i arbeidet både med kvoteordningen og internasjonalt akademisk samarbeid. Rapporten diskuterer i begrenset grad dynamikken i utvikling av internasjonalt samarbeid og oppbygging av partnerskap. Hovedregelen for HiOA er at samarbeidsavtaler er basert på fagmiljøenes interesse for samarbeid og slik ofte utvikles til å bli strategiske partnerskap, og generelle avtalers fordel er at de kan anvendes av flere fagmiljøer.

Rapporten konkluderer med at kvoteordningen gir en tilleggsverdi til sterke partnerskap der det allerede finnes annen finansiering. Den reflekterer imidlertid ikke at institusjoner med fokus på profesjonsutdanning og –forskning har et bredt samarbeid med ikke-akademiske institusjoner, men hvor samarbeidet er praksisrettet og institusjonene får kompetanseheving gjennom relevant høyere grads profesjonsutdanning. Eksempler på dette finnes ved HiOA innen fagene utdanning, sosialfag, yrkesfag, datateknologi og produktdesign, der samarbeid og mobilitet er basert på faglig relevans, der samarbeidet har bidratt til modernisering og faglig utvikling hos partnerinstitusjonene, og samtidig bidratt til utvikling av spisskompetanse hjemme. HiOAs erfaring, som underbygges av tilbakemelding fra partnere i utviklingsland, er at kvotestøtte har vært av stor betydning for kapasitetsbygging hos partnerne.

Rapporten konkluderer med at institusjonene har få eksplisitte strategier for å skape synergi mellom ulike programmer, men det går ikke fram hvilke synergimuligheter man mener skulle ligge i kvoteordningen. Lånekassens regelverk og administrasjon har virket svært begrensende på hvordan ordningen kunne brukes i kombinasjon med andre programmer, som for eksempel NUFU og NOMA, programmer som ga muligheter for samarbeid innen utdanning, forskning og utvikling. Å konsentrere kvoteordningen i større grad om Norhed, som er et betydelig smalere program, vil bety en ytterligere reduksjon av fagmiljøers muligheter for samarbeid om gjensidig relevante fagområder, og færre muligheter for synergi.

En svakhet ved rapporten er at den ikke utdyper hvilken forventet internasjonaliseringseffekt ordningen skulle hatt. Den konsentrerer mye av sin analyse på to elementer, fellesgrader og sandwich-programmer, som mål på internasjonalisering. HiOA mener at denne analysen er svakt belagt og har et smalt perspektiv, og stiller spørsmål ved om indikatorene som er valgt er de mest egnete til å gi et bilde av

kvoteordningens effekt på internasjonalisering. Rapporten tar ikke høyde for at internasjonalisering har vært et eksplisitt delmål i kvoteordningen i relativt kort tid. Både internasjonalisering og utvikling er komplekse områder der resultater kommer av målrettet innsats over lang tid, og der vurdering av resultater er kontekstavhengig. Faktorer som spiller inn på internasjonalisering, er blant annet nasjonal utdanningspolitikk, forsknings- og mobilitetsprogrammer, regelverk tilknyttet studieprogrammer, institusjonelle strategier, samt kultur og endring. HiOAs erfaring er at kvoteordningen er viktig for internasjonalisering hjemme ved å bidra til et mer flerkulturelt og internasjonalt studiemiljø, faglig utvikling og sterkere partnerskap.

Rapporten viser til fellesgrader og sandwich-programmer som eksempler på hvordan institusjonene kan styrke både internasjonalisering og utvikling, og Erasmus Mundus-programmet fremholdes som et godt eksempel. Det er imidlertid en stor svakhet ved rapporten at den ikke foretar en nærmere analyse av dette, særlig med tanke på at Erasmus Mundus-programmene har vist seg lite bærekraftige når stipendmidlene faller bort. Rapporten utdyper heller ikke de nasjonale og juridiske utfordringene tilknyttet fellesgrader. Å utvikle fellesgrader er ressurskrevende, og kan virke for begrenset både i forhold til fagområder og partnerskapsutvikling til at institusjonene kan investere de nødvendige ressurser.

Rapporten konkluderer med at utviklings- og internasjonaliseringsdelen ikke styrker hverandre gjensidig, og at dersom kvoteordningen ikke klarer å bidra til skreddersydde programmer som integrerer behov og kontekst i mottakerland, så vil internasjonaliseringseffekten også forbli begrenset. Dette er et noe svakt argument. Spørsmålet er hva man ønsker med kvoteordningen i dag. Dette må ses i lys av at NOMA og NUFU er lagt ned og at man i stedet har fått Norhed, som er konsentrert om land og fagområder som norsk bistand fokuserer på, og der færre norske institusjoner deltar.

Det er i dag behov hos fagmiljøer som samarbeider med utviklingsland og BRIKS-land for programmer som gjør det mulig å inkludere partnere i ny eller pågående forskning, og der man kan se forskning og utdanning i sammenheng. Fagmiljøene ønsker programmer som gir valgmuligheter og bredde i fagområder og partnerland, der de kan utvikle et bærekraftig langsiktig samarbeid som er relevant for begge parter.

Vedrørende evalueringsrapportens anbefalinger

HiOA mener det kan være en fordel å redusere landlisten noe, men utvalgskriteriene må utarbeides i samarbeid med utdanningsinstitusjonene. Mange fagmiljøer har samarbeid i lav- og mellominntektsland av høy og gjensidig faglig relevans, selv om disse landene ikke er prioritert for norsk nasjonalt samarbeid.

HiOA støtter et styrket krav til partnersamarbeid og planer for hvordan ordningen skal brukes i utdannings- og forskningssamarbeid, basert på partnerinstitusjonenes behov, norske institusjoners kompetanse og styrke, og relevans for begge parter.

HiOA vil fraråde et ensidig fokus på fellesgrader og sandwich-programmer. Implikasjonene av slike programmer bør utredes før de gjøres til en del av kvoteordningen. HiOA støtter fullt ut at kvoteordningen tas ut av Lånekassen og legges under SiU som et stipend-/mobilitetsprogram. Det er sterkt ønskelig at ordningen blir mer fleksibel, at den tar høyde for mobilitet på alle nivåer, og inkluderer høyere grads studier og forskning.

Spørsmål i høringsbrev

1.1. Virkemiddel for internasjonalisering av norsk høyere utdanning

1. Utdanningene og fagmiljøene som har lang erfaring med kvoteordningen, mener den støtter godt opp om fakultetenes og studie programmenes internasjonaliseringsarbeid. Kvoteordningen har de

siste årene blitt mer fleksibel ved å åpne for delstudier i utlandet og kortere utdanningsopphold i Norge, mens Lånkassens regelverk på den andre siden har hindret muligheter til varierte samarbeidsmodeller. En ytterligere oppmykning av ordningens regelverk kan gjøre den mer anvendbar i samarbeid som det legges vekt på i nasjonale føringer og bidra til synergi med eksisterende programmer som Utforsk og Norhed

2. a. Kvoteordningen er i dag en åpen ordning som muliggjør bredde i partnersamarbeidet. Norske institusjoner kan bruke ordningen til å starte opp samarbeid av gjensidig interesse for partnere, ved at det både kan bidra til kompetanseheving samtidig som det er faglig forankret hjemme og ute. Innretningen og kriteriene for en del partnerskapsprogrammer begrenser dem regionalt, og kan virke ekskluderende for sterke fagmiljøer. Det er ønskelig at ordningen omfatter både utdanning, forskning og utvikling.

b. Regional bredde bør beholdes, selv om antall land som omfattes av ordningen reduseres. Det er ikke ønskelig at ordningen begrenses til land det allerede satses på gjennom andre programmer, som BRIKS, eller land som er hovedfokus for norsk bistand. Det er ønskelig å øke muligheten for fagmiljøer å samarbeide med partnere også i andre regioner, da dette kan være en riktig utdannings- og forskningsmessig satsing.

c. Et eventuelt partnerskapsprogram bør ha regional og faglig bredde, inneholde elementer av student-, lærer- og forskermobilitet og FoU.
  3. a. Kvoteordningen kan fungere som et virkemiddel i samarbeid med BIRKS-landene. Det er ikke ønskelig at ordningen primært skal knyttes til disse landene, men de bør være inkludert.

b. Dersom midlene i kvoteordningen benyttes til å etablere virkemidler for økt samarbeid med BRIKS-landene, vil det gjøre ordningen til et svært smalt program. Fagmiljøer med mangeårig erfaring med kvoteordningen og samarbeid med land i Sør, stiller seg skeptiske til en slik dreining, fordi behovet for kompetanse- og kapasitetsutvikling er stort hos partnere i lavinntektsland.
- 1.2. Kvoteordningen som virkemiddel i bistandspolitikken
1. Prioritering av samarbeids- og utviklingsområder må skje i dialog med norske institusjoner og være knyttet til partnersnes behov for kompetanseheving. Ordningen omfatter i dag også samarbeid med private og offentlige institusjoner som ivaretar sentrale samfunnsmessige oppgaver der profesjonsutdanning og –forskning står sentralt, som utdanning, helse og sosialpolitikk, og der det er stort behov for kompetanseutvikling. HiOA ser det som svært viktig at kvoteordningen fortsatt omfatter samarbeid på disse områdene.
  2. Norhed er innrettet mot strategisk institusjonsbygging og kapasitetsutvikling. Kvoteordningen kan ha effekt på dette området som et stipendprogram med fleksible løsninger, og med økt finansiering til forskere og PhD-studenter.
  3. HiOA forstår strategisk samarbeid som utvikling og videreføring av partnersamarbeid innen fagområder av gjensidig interesse og relevans innen forskning og utdanning. En forutsetning for at dette skal kunne styrkes, er at ordningen får en mer fleksibel innretning og forvaltning.
  4. Se under punkt 1.2.2.
  5. Partnere i Sør utgjør en stor del av HiOAs internasjonale samarbeidsportefølje. Det er ingen motsetning mellom dette og samarbeid med andre regioner, som Europa, Norden, andre OECD-land. Kvoteordningen har vært et viktig element for fagmiljøene i etablering av strategiske partnerskap og det er synergier på flere nivåer, blant annet utvikling av spisskompetanse relatert til forhold i utviklingsland som er anvendbar i brede internasjonale settinger.

6. Det er synergier og ingen motsetninger mellom HiOAs mål og strategier og kvoteordningens bistandspolitiske mål. HiOA er en profesjonshøgskole med sterkt fokus på helse og utdanning, som bidrar både implisitt og eksplisitt til fattigdomsreduksjon. Andre utdanninger har også vist seg å være viktige for kompetanseutvikling hos partnerne i Sør, som sosialfag, tekniske fag, journalistikk og medievitenskap.

HiOAs konklusjon

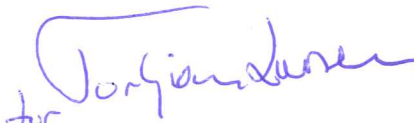
HiOAs anbefaling er at Kvoteordningen gjøres til et fleksibelt program for utdanning, forskning og utvikling. Kvoteordningen har stor betydning for internasjonalisering hjemme, faglig utvikling og partnersamarbeid, og for å styrke dette, bør den omfatte mobilitet av studenter, lærere og forskere, med en bedre forskningsfinansiering. Ordningen bør derfor tas ut av Lånekassen og legges til SiU. HiOA vil fraråde at ordningen knyttes opp mot fellesgrader. Kvoteordningen må kunne brukes i kombinasjon med andre programmer og ha en innretning som muliggjør faglig og regional bredde i det internasjonale samarbeidet, med økt vekt på partnerskap. Ordningen må inkludere både breddeuniversiteter og profesjonshøgskoler, og fortsatt inkludere både utviklings- og internasjonaliseringsperspektivet.

Med hilsen,

Kari Toverud Jensen

Rektor

for Ann Elisabeth Wedø

Høgskoledirektør